Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
N. WAHL
fremsat den 6. april 2017 [1]

Sag C-671/15

Président de l'Autorité de la concurrence
mod
Association des producteurs vendeurs d'endives (APVE),
Association Comité économique régional agricole fruits et légumes de la région Bretagne (Cerafel),
Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord),
Association des producteurs d'endives de France (APEF),
Section nationale de l'endive (SNE),
Fédération du commerce de l'endive (FCE),
Société Fraileg,
Société Prim'Santerre,
Union des endiviers,
Société Soleil du Nord,
Société France endives,
Société Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives),
Société Marché de Phalempin,
Société Primacoop,
Société Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema),
Société Groupe Perle du Nord,
Société Valois-Fruits,
Ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Cour de cassation (Frankrig))

»Præjudiciel forelæggelse – konkurrencebegrænsende praksis – artikel 101 TEUF – anvendelse – fælles markedsordninger – producentorganisationer – disse organisationers opgaver – praksis med fastsættelse af minimumssalgspriser, samordning af de mængder, der bringes i omsætning på markedet, og udveksling af strategiske oplysninger – det franske marked for julesalat«

1. Den fælles landbrugspolitik (herefter også »landbrugspolitikken«) og den europæiske konkurrencepolitik, der er hjørnestene i den europæiske opbygning, kan umiddelbart være vanskelige at forene med hinanden. Hvor den første, der skulle imødegå problemer på landbrugsmarkederne, til at begynde med resulterede i udbredt statslig interventionisme, navnlig ved indførelse af ordninger med produktionskvoter og producentstøtte, bygger den anden til gengæld på idéen om, at liberalisering af markederne er den bedste garanti for økonomisk effektivitet og i sidste ende for forbrugernes velfærd. Vanskelighederne ved at forene de to politikker, som er blevet belyst i retslitteraturen, og som Domstolen allerede har beskæftiget sig med, gør det nødvendigt at klarlægge omfanget af den »landbrugsundtagelse«, der er fastsat i traktaterne og præciseret i den afledte ret. Det er problemstillingen i den foreliggende sag.

1 – Originalsprog: fransk.

2. Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse er blevet fremsat i forbindelse med en kassationsanke iværksat af président de l'Autorité de la concurrence (direktøren for den franske konkurrencemyndighed) til prøvelse af en dom afsagt af Cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig) den 15. maj 2014, hvorved konkurrencemyndighedens afgørelse nr. 12-D-08 af 6. marts 2012 om en praksis, der blev anvendt i sektoren for produktion og afsætning af julesalat (herefter »den omtvistede afgørelse«), blev omgjort. Ved denne afgørelse fastslog myndigheden, navnlig på grundlag af artikel 101, stk. 1, TEUF, at der i 14 år havde eksisteret et komplekst og vedvarende kartel på det franske marked for julesalat, hvorefter den uddelte en bøde på ca. 4 mio. EUR.

3. Domstolen anmodes således om at foretage en række hårdt tiltrængte præciseringer [2], som ikke alene har principiel betydning, men også stor praktisk værdi [3], om forholdet mellem de europæiske regler for den fælles landbrugspolitik og anvendelsen af den europæiske konkurrenceret. Der hersker nærmere bestemt tvivl om, hvorvidt det skal anerkendes, at der ud over de generelle undtagelser fra de europæiske konkurrencereglers anvendelsesområde, som er fastsat udtrykkeligt i bestemmelserne om de fælles markedsordninger – anvendelsen af disse undtagelser er ikke direkte omhandlet i den foreliggende sag – forekommer »specifikke undtagelser«, som følger indirekte af de opgaver, der er overdraget producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer i henhold til den europæiske lovgivning, der er vedtaget med hjemmel i artikel 42 TEUF.

4. Dette spørgsmål kræver for mig at se et nuanceret svar. Som jeg vil forklare i det følgende, vil de opgaver, der er tildelt nøgleaktørerne i de fælles markedsordninger, dvs. producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, nødvendigvis indebære, at visse former for samordning inden for disse enheder, som ikke er omfattet af de generelle undtagelser fra reglerne, kan falde uden for forbuddet mod konkurrencebegrænsende karteller i artikel 101, stk. 1, TEUF.

5. Denne udelukkelse bygger hovedsageligt på reglen om, at landbrugspolitikken har forrang for konkurrencepolitikken, hvilket blev fastslået i dommen i sagen Maizena mod Rådet [4] og bekræftes i den seneste retspraksis. Henset til kravet om, at udelukkelser fra konkurrencereglernes anvendelsesområde skal fortolkes strengt, ligger det imidlertid fast, at kravet om, at hemmelige aftaler, f.eks. om horisontal prisfastsættelse, ikke kan unddrages forbuddet, blot fordi de i større eller mindre grad bidrager til at løse de opgaver, der påhviler producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, og navnlig til at opfylde målet om at »stabilisere priserne« inden for rammerne af de fælles markedsordninger. Det skal i denne sammenhæng fastlægges, hvilke former for praksis inden for disse enheder der klart er forbundet med disse opgaver, og hvilke der omvendt ikke umiddelbart falder uden for konkurrencereglernes anvendelsesområde.

2 – Jf. bl.a. *Report of the Agricultural Markets Task Force, »Improving market outcomes«* (Bruxelles, november 2016) (tilgængelig på websiden https://ec.europa.eu/agriculture/agri-markets-task-force_da), hvorefter »questions about the precise scope of the possibilities and constraints applying to producer cooperation abound. Ambiguity of rules also risks giving rise to diverging approaches by national competition authorities thereby undermining the internal market« (punkt 147).

3 – Dette fremgår af den omstændighed, at Europa-Kommissionen usædvanligt hyppigt (17 gange på 12 år) er interveneret i en hovedsag som amicus curiae i medfør af artikel 15, stk. 3, i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16.12.2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (EFT 2003, L 1, s. 1). Det fremgår bl.a. af sidstnævnte bestemmelse, at Kommissionen på eget initiativ kan afgive skriftlige indlæg for medlemsstaternes domstole, såfremt den ensartede anvendelse af traktatens bestemmelser på konkurrenceområdet kræver det.

4 – Dom af 29.10.1980, Maizena mod Rådet (139/79, EU:C:1980:250, præmis 23).

Retsforskrifter

EU-retten

6. Artikel 42 TEUF bestemmer, at EU's konkurrenceregler kun finder anvendelse på produktionen af og handelen med landbrugsvarer, i det omfang dette er besluttet i den afledte ret, samt under hensyntagen til den i artikel 39 TEUF angivne målsætning for den fælles landbrugspolitik.

7. Inden for sektoren for frugt og grøntsager har EU-lovgiver fastsat afledte bestemmelser vedrørende konkurrencereglernes anvendelse på produktionen af og handelen med landbrugsvarer i forordning nr. 26[5], som blev efterfulgt af forordning (EF) nr. 1184/2006[6] og af artikel 175-182 i del IV med overskriften »Konkurrenceregler« i forordning (EF) nr. 1234/2007[7].

8. Hvad nærmere angår den fælles markedsordning for frugt og grøntsager er der fastsat yderligere bestemmelser i artikel 20 i forordning (EF) nr. 2200/96[8], som bl.a. blev efterfulgt af artikel 22 i forordning (EF) nr. 1182/2007[9] og af artikel 176a i forordning nr. 1234/2007.

Forordning nr. 26

9. Artikel 1 i forordning nr. 26 bestemmer:

»Fra denne forordnings ikrafttræden gælder traktatens artikler 85-90 såvel som de bestemmelser, der er truffet til deres gennemførelse, for alle aftaler, vedtagelser og former for praksis, der er omhandlet i artikel 85, stk. 1, og i artikel 86 i traktaten, og som vedrører produktionen af eller handelen med de i traktatens bilag II anførte varer, med forbehold af bestemmelserne i artikel 2.«

10. Denne bestemmelse gentages i det væsentlige i artikel 1a i forordning nr. 1184/2006 og efterfølgende i artikel 175 i forordning nr. 1234/2007.

11. Artikel 2 i forordning nr. 26 er affattet således:

»1. Artikel 85, stk. 1, i traktaten gælder ikke for de i foregående artikel omhandlede aftaler, vedtagelser og former for praksis, der udgør en integrerende del af en national markedsordning, eller som er nødvendige for at nå de i traktatens artikel 39 angivne mål. Den gælder særlig ikke for aftaler, vedtagelser og former for praksis mellem landmænd, landbrugssammenslutninger eller sammenslutninger af landbrugssammenslutninger, der henhører under en enkelt medlemsstat, i det omfang, hvori de – uden at medføre forpligtelsen til at holde en bestemt pris – angår produktion eller salg af landbrugsvarer eller benyttelse af fælles anlæg til oplagring, behandling eller forædling af landbrugsprodukter, medmindre Kommissionen fastslår, at konkurrence således er udelukket, eller at de i traktatens artikel 39 nævnte mål er bragt i fare.

5 – Rådets forordning af 4.4.1962 om anvendelse af visse konkurrenceregler inden for produktion og handel med landbrugsvarer (EFT 1959-1962, s. 120)

6 – Rådets forordning af 24.7.2006 om anvendelse af visse konkurrenceregler inden for produktion og handel med landbrugsvarer (EUT 2006, L 214, s. 7).

7 – Rådets forordning af 22.10.2007 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om særlige bestemmelser for visse landbrugsprodukter (fusionsmarkedsordningen) (EUT 2007, L 299, s. 1).

8 – Rådets forordning af 28.10.1996 om den fælles markedsordning for frugt og grøntsager (EFT 1996, L 297, s. 1).

9 – Rådets forordning af 26.9.2007 om særlige regler for frugt og grøntsager og om ændring af direktiv 2001/112/EF og 2001/113/EF og forordning (EØF) nr. 827/68, (EF) nr. 2200/96, (EF) nr. 2201/96, (EF) nr. 2826/2000, (EF) nr. 1782/2003 og (EF) nr. 318/2006 og ophævelse af forordning (EF) nr. 2202/96 (EUT 2007, L 273, s. 1).

2. Efter at have indhentet udtalelse fra medlemsstaterne og hørt de pågældende virksomheder eller sammenslutninger af virksomheder, såvel som enhver anden fysisk eller juridisk person, som Kommissionen skønner det nødvendigt at høre, har Kommissionen med forbehold af Domstolens kontrol som den eneste kompetence til at fastslå, ved en beslutning, der offentliggøres, for hvilke aftaler, vedtagelser og former for praksis de i stk. 1 omtalte betingelser er opfyldt.

3. Kommissionen fastslår dette, dels på eget initiativ, dels på begæring af en medlemsstats kompetente myndighed eller en virksomhed eller virksomhedssammenslutning, der har interesse heri.

4. Offentliggørelsen omtaler de interesserede parter og beslutningens væsentligste indhold; den skal tage hensyn til virksomhedernes berettigede interesse i, at deres forretningshemmeligheder ikke røbes.«

12. Denne bestemmelse gentages i det væsentlige i artikel 2 i forordning nr. 1184/2006 og efterfølgende i artikel 176 i forordning nr. 1234/2007.

Forordning nr. 2200/96

13. Denne forordnings artikel 11, stk. 1, bestemmer:

»I denne forordning forstås ved »producentorganisation« en juridisk person:

a) der er oprettet på initiativ af producenter […]

b) som navnlig har det formål:

   1) at sikre planlægning af produktionen og tilpasning til efterspørgslen, navnlig hvad angår mængde og kvalitet

   2) at fremme koncentrationen af udbuddet og markedsføringen af medlemmernes produktion

   3) at reducere produktionsomkostningerne og regulere produktionspriserne

   4) at fremme dyrkningsformer, produktionsmetoder og affaldshåndteringer, der er miljøvenlige, navnlig hvad angår beskyttelse af kvaliteten af vand, jord og landskab og bevarelse og/eller fremme af biologisk mangfoldighed

   […]«

14. Samme forordnings artikel 20, stk. 1-3, er affattet således:

»1. Som en undtagelse fra artikel 1 i forordning nr. 26 finder traktatens artikel 85, stk. 1, ikke anvendelse på aftaler, vedtagelser og samordnet praksis vedtaget af anerkendte brancheorganisationer med henblik på gennemførelse af de i artikel 19, stk. 1, litra c), opregnede aktiviteter.

2. Stk. 1 finder kun anvendelse på betingelse af:

– at aftalerne, vedtagelserne og den samordnede praksis er meddelt Kommissionen, og

– at Kommissionen ikke inden for en frist på to måneder regnet fra meddelelsen af alle de oplysninger, der er nødvendige for en vurdering, har erklæret aftalerne, vedtagelserne eller den samordnede praksis for uforenelig med fællesskabsbestemmelserne.

De omhandlede aftaler, vedtagelser og en sådan samordnet praksis må først bringes i anvendelse efter udløbet af denne frist.

3. Aftaler, vedtagelser og samordnet praksis erklæres under alle omstændigheder for uforenelige med fællesskabsforskrifterne, hvis de:

– kan medføre nogen form for opdeling af markederne i Fællesskabet

– kan bevirke, at den fælles markedsordning ikke fungerer tilfredsstillende

– kan medføre en konkurrenceforvridning, som ikke er absolut nødvendig for opnåelsen af de mål for den fælles landbrugspolitik, der tilsigtes med brancheforanstaltningen

– omfatter fastsættelse af priser, uden at dette dog indskrænker anvendelsen af foranstaltninger, som brancheorganisationer vedtager i henhold til specifikke ordninger fastsat ved fællesskabsforskrifterne

– kan medføre forskelsbehandling eller udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende produkter.«

15. Artikel 23, stk. 1, i forordning nr. 2200/96 er affattet således:

»Producentorganisationerne eller sammenslutningerne heraf kan undlade at udbyde produkter, som er leveret af medlemmerne, til salg, idet de selv afgør, hvilke af de i artikel 1 nævnte produkter, hvilke mængder og hvilke perioder der skal være omfattet.«

Forordning nr. 1182/2007

16. Artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1182/2007 svarer i det væsentlige til artikel 11, stk. 1, i forordning nr. 2200/96.

Forordning nr. 1234/2007

17. Artikel 122, stk. 1, i forordning nr. 1234/2007 som affattet ved forordning (EF) nr. 361/2008[10] bestemte:

»Medlemsstaterne anerkender producentorganisationer,

a) der består af producenter fra en af følgende sektorer:

[…]

iii) frugt- og grøntsagssektoren for landbrugere, der dyrker et eller flere af sektorens produkter og/eller produkter, som udelukkende er bestemt til forarbejdning

[…]

b) der er oprettet på initiativ af producenterne

10 – Rådets forordning af 14.4.2008 om ændring af forordning nr. 1234/2007 (EFT 2008, L 121, s. 1).

c) der forfølger et bestemt mål, der navnlig kan vedrøre:

i) at sikre, at produktionen planlægges og tilpasses efter efterspørgslen, navnlig hvad angår kvalitet og mængde

ii) at koncentrere udbuddet og afsætningen af medlemmernes produktion

iii) at optimere produktionsomkostningerne og stabilisere producentpriserne.

[…]«

18. Denne forordnings artikel 175, som ændret ved forordning (EF) nr. 491/2009[11], var affattet således:

»Medmindre andet er bestemt i denne forordning, finder traktatens artikel 81 til 86 og gennemførelsesbestemmelserne hertil, jf. dog artikel 176 til 177 i denne forordning, anvendelse på alle aftaler, vedtagelser og former for praksis, der er omhandlet i traktatens artikel 81, stk. 1, og artikel 82, og som vedrører produktionen af eller handelen med de produkter, der omfattet af denne forordning.«

19. Den nævnte forordnings artikel 176 lød således:

»1. Traktatens artikel 81, stk. 1, finder ikke anvendelse på de aftaler, vedtagelser og former for praksis, der er nævnt i artikel 175 i denne forordning, og som udgør en integrerende del af en national markedsordning eller er nødvendige for at nå målene i traktatens artikel 33.

Traktatens artikel 81, stk. 1, gælder især ikke for aftaler, vedtagelser og former for praksis mellem landbrugere, landbrugssammenslutninger eller sammenslutninger af landbrugssammenslutninger, der henhører under en enkelt medlemsstat, i det omfang de – uden at medføre forpligtelse til at holde en bestemt pris – angår produktion eller salg af landbrugsprodukter eller benyttelse af fælles anlæg til oplagring, behandling eller forædling af landbrugsprodukter, medmindre Kommissionen fastslår, at konkurrence således er udelukket, eller at målene i traktatens artikel 33 er bragt i fare.

2. Efter at have indhentet udtalelse fra medlemsstaterne og hørt de pågældende virksomheder eller sammenslutninger af virksomheder og enhver anden fysisk eller juridisk person, som Kommissionen skønner det nødvendigt at høre, har Kommissionen med forbehold af Domstolens kontrol som den eneste kompetence til at fastslå, ved en beslutning, der offentliggøres, for hvilke aftaler, vedtagelser og former for praksis de betingelser, der er omtalt i stk. 1, er opfyldt.

Kommissionen fastslår dette på eget initiativ eller på begæring af en medlemsstats myndighed eller en virksomhed eller virksomhedssammenslutning, der har interesse heri.

3. Ved offentliggørelsen af den beslutning, der er nævnt i stk. 2, første afsnit, anføres de interesserede parter og beslutningens væsentligste indhold. Der skal tages hensyn til virksomhedernes berettigede interesse i, at deres forretningshemmeligheder ikke røbes.«

20. Samme forordnings artikel 176a bestemte:

»1. Traktatens artikel 81, stk. 1, finder ikke anvendelse på aftaler, vedtagelser og samordnet praksis vedtaget af anerkendte brancheorganisationer med henblik på gennemførelse af de aktiviteter, der er nævnt i artikel 123, stk. 3, litra c), i denne forordning.

11 – Rådets forordning af 25.5.2009 om ændring af forordning nr. 1234/2007 (EUT 2009, L 154, s. 1).

2. Stk. 1 finder kun anvendelse på betingelse af:

a) at aftalerne, vedtagelserne og den samordnede praksis er meddelt Kommissionen

b) at Kommissionen ikke inden for en frist på to måneder regnet fra modtagelsen af alle de oplysninger, der er nødvendige for en vurdering, har erklæret aftalerne, vedtagelserne og den samordnede praksis for uforenelige med EF-reglerne.

3. Aftalerne, vedtagelserne og den samordnede praksis må først bringes i anvendelse efter udløbet af den frist, der er nævnt i stk. 2, litra b).

4. Følgende aftaler, vedtagelser og former for samordnet praksis erklæres under alle omstændigheder for uforenelige med EF-reglerne:

a) aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, der kan medføre en eller anden form for opdeling af markederne i EF

b) aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, der kan bevirke, at den fælles markedsordning ikke fungerer tilfredsstillende

c) aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, der kan medføre en konkurrenceforvridning, som ikke er absolut nødvendig for at nå de mål for den fælles landbrugspolitik, der tilsigtes med brancheorganisationens aktivitet

d) aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, der omfatter fastsættelse af priser, uden at dette dog indskrænker brancheorganisationernes aktiviteter i henhold til specifikke EF-regler

e) aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, der kan skabe forskelsbehandling eller udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende produkter.

5. Konstaterer Kommissionen efter udløbet af den frist på to måneder, der er nævnt i stk. 2, litra b), at betingelserne for at anvende stk. 1 ikke er opfyldt, vedtager den en beslutning, ved hvilken det erklæres, at traktatens artikel 81, stk. 1, finder anvendelse på den pågældende aftale, vedtagelse eller samordnede praksis.«

Fransk ret

21. Artikel L.420-1 i code de commerce (den franske handelslov, herefter »handelsloven«) bestemmer:

»Samordnet praksis, overenskomster, udtrykkelige eller stiltiende aftaler eller koalitioner – selv direkte eller indirekte via et selskab inden for koncernen, som har hjemsted uden for Frankrig – er forbudt, såfremt disse har til formål eller til følge at forhindre, begrænse eller fordreje konkurrencen på et marked, især når disse:

1) begrænser adgangen til markedet eller hindrer andre virksomheders udøvelse af fri konkurrence

2) hindrer en prisfastsættelse via de frie markedskræfter ved kunstigt at fremme en prisstigning eller et prisfald

3) begrænser eller kontrollerer produktion, afsætning, investeringer eller teknisk udvikling

4) opdeler markeder eller forsyningskilder.«

Tvisten i hovedsagen, de præjudicielle spørgsmål og retsforhandlingerne for Domstolen

22. I forlængelse af en række kontrolbesøg og beslaglæggelser, som direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes (det franske generaldirektorat for konkurrence, forbrugeranliggender og bekæmpelse af svig) havde foretaget den 12. april 2007, indgav økonomiministeren den 11. juli 2008 en klage til Conseil de la concurrence (nu Autorité de la concurrence, det franske konkurrenceråd, herefter »Konkurrencemyndigheden«) vedrørende visse former for potentielt konkurrencebegrænsende praksis, der blev anvendt i sektoren for produktion og afsætning af julesalat.

23. Ved den omtvistede afgørelse fastslog Konkurrencemyndigheden, at APEF, APVE, Celfnord, Cerafel, FCE, FNPE, SNE, SAS Groupe Perle du Nord og producentorganisationerne Cap'Endives, Fraileg, France Endives, Marché de Phalempin, Nord Alliance, Primacoop, Prim'Santerre, Soleil du Nord, Sipema og Valois-Fruits havde iværksat et komplekst og vedvarende kartel på markedet for julesalat i strid med handelslovens artikel L.420-1 og artikel 101 TEUF. Ifølge Konkurrencemyndigheden bestod dette kartel i en samordning af prisen på julesalat, der alt efter tidspunktet var baseret på forskellige ordninger – såsom ugentlig udsendelse af en minimumspris, fastsættelse af en målpris, oprettelse af en børs, fastsættelse af en mindstepris og misbrug af tilbagekøbsprisordningen – i en samordning af de mængder af julesalat, der blev bragt i omsætning på markedet, og i et system med udveksling af strategiske oplysninger, der havde tjent til at indføre en prisovervågning. Denne praksis havde sigtet mod fælles fastsættelse af en minimumssalgspris for produktionen af julesalat og havde gjort det muligt for producenterne og for flere af deres faglige organisationer at opretholde minimumssalgspriser i løbet af en periode, der var begyndt i januar 1998 og stadig var i gang på datoen for den omtvistede afgørelse. De blev som følge heraf pålagt bøder på i alt 3 970 590 EUR.

24. I den omtvistede afgørelse afviste Konkurrencemyndigheden bl.a. producenternes argument om, at de pågældende aftaler måtte anses for at være nødvendige for at nå målene for den fælles landbrugspolitik, eftersom undtagelsesordningerne i artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1184/2006 og i artikel 176 i forordning nr. 1234/2007 ikke fandt anvendelse i det foreliggende tilfælde. Konkurrencemyndigheden fandt ligeledes, at den påtalte praksis lå »uden for rammerne af de omhandlede faglige organisationers legitime opgaver«, og at producentorganisationerne og sammenslutningerne heraf var fuldt ud bevidst om, at denne praksis var ulovlig.

25. Den 6. april 2012 indbragte en række virksomheder og organer, der var blevet pålagt bøder, sagen for Cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig) med påstand om annullation, subsidiært omgørelse af den omtvistede afgørelse.

26. Ved en dom af 15. maj 2014 omgjorde denne ret samtlige bestemmelser i den omtvistede afgørelse. Med hensyn til realiteten fastslog den, at det ikke var godtgjort, at bestemmelserne i handelslovens artikel L.420-1 og i artikel 101, stk. 1, TEUF var tilsidesat. Cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig) bemærkede navnlig, at det ikke var påvist, at det i alle tilfælde, nødvendigvis og endegyldigt, var forbudt at foreskrive minimumspriser, og at det derfor ikke var påvist med sikkerhed, at de omhandlede organer havde overskredet rammerne for de opgaver, som de var blevet tildelt på lovlig vis i forbindelse med prisregulering.

27. Direktøren for Konkurrencemyndigheden har iværksat kassationsanke til prøvelse af denne dom.

28. Europa-Kommissionen har i denne sag afgivet indlæg for Cour de cassation (kassationsdomstolen) i medfør af artikel 15, stk. 3, i forordning nr. 1/2003. Kommissionen har heri forklaret, at der ikke blot er fastsat generelle undtagelser fra de europæiske konkurrencereglers anvendelsesområde inden for landbrugssektoren i artikel 2 i forordning nr. 26, artikel 2 i forordning nr. 1184/2006 og artikel 176 i forordning nr. 1234/2007. I henhold til den sidstnævnte forordnings artikel 175 er der også fastsat specifikke undtagelser, som er indeholdt i de forskellige forordninger om den fælles markedsordning,

og som tildeler organisationer, der er aktive på området for produktion og afsætning af frugt og grøntsager, visse særlige opgaver, der normalt vil kunne falde ind under forbuddene i konkurrencereglerne. Kommissionen finder imidlertid, at de væsentligste adfærdsformer, der er omhandlet i den foreliggende sag, dvs. de mekanismer for minimumspriser, der er aftalt i de største sammenslutninger af producentorganisationer, befinder sig uden for de specifikke opgaver, der er fastsat i den fælles markedsordning, og ikke kan anses for dækket af disse specifikke undtagelser.

29. Cour de cassation (kassationsdomstolen) har i sin afgørelse af 8. december 2015 bemærket, at Domstolen har udtalt, at artikel 42 TEUF fastslår princippet om, at de europæiske konkurrenceregler kan finde anvendelse inden for landbrugssektoren, og at opretholdelse af en effektiv konkurrence på markederne for landbrugsprodukter er en af målsætningerne med den fælles landbrugspolitik [12], men at den finder, at selv for så vidt angår traktatens konkurrenceregler anerkender artikel 42 TEUF den fælles landbrugspolitiks forrang i forhold til traktatens formål på konkurrenceområdet [13].

30. Cour de cassation (kassationsdomstolen) har imidlertid anført, at Domstolen endnu ikke har truffet afgørelse om forekomsten af de »specifikke undtagelser«, som Kommissionen har omtalt, eller præciseret deres eventuelle samspil med de »generelle undtagelser«, der er fastsat i forordningerne om anvendelse af konkurrencereglerne i landbrugssektoren. Den har også anført, at Domstolen heller ikke har taget stilling til grænserne for de opgaver, der er overdraget producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer ved forordningerne om den fælles markedsordning for frugt og grøntsager (forordning nr. 2200/96, nr. 1182/2007 og nr. 1234/2007).

31. Cour de cassation (kassationsdomstolen) har derfor besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Kan aftaler, vedtagelser eller former for praksis inden for producentorganisationer, sammenslutninger af producentorganisationer og faglige organisationer, som ville kunne kvalificeres som konkurrencebegrænsende i forhold til artikel 101 TEUF, falde uden for det i denne artikel fastsatte forbud på grund af det forhold alene, at de kan henføres til de opgaver, der inden for rammerne af den fælles markedsordning er overdraget til disse organisationer, og det på trods af, at de ikke henhører under nogen af de generelle undtagelser, der blev fastsat først i artikel 2 i forordning [nr. 26], siden i artikel 2 i forordning […] nr. 1184/2006 af 24. juli 2006 og endelig i artikel 176 i forordning […] nr. 1234/2007?

2) I bekræftende fald skal artikel 11, stk. 1, i forordning […] nr. 2200/96, artikel 3, stk. 1, i forordning […] nr. 1182/2007 og artikel 122, stk. 1, i forordning […] nr. 1234/2007 – som blandt de målsætninger, der er tillagt producentorganisationerne og deres sammenslutninger, fastsætter målsætningen om at regulere produktionspriserne og målsætningen om at tilpasse produktionen efter efterspørgslen, navnlig hvad angår mængde – da fortolkes således, at de former for praksis, der vedrører kollektiv fastsættelse af en minimumspris, samordning af de mængder, der bringes i omsætning på markedet, eller udveksling af strategiske oplysninger, og som gennemføres af disse organisationer eller deres sammenslutninger, falder uden for forbuddet mod konkurrencebegrænsende karteller, for så vidt som de tilsigter at opfylde disse målsætninger?«

32. Der er indgivet skriftlige indlæg af Direktøren for Konkurrencemyndigheden, af, samlet, Association Comité économique régional agricole fruits et légumes de la région Bretagne (Cerafel), Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord), Association des producteurs d'endives de France (APEF), Section nationale de l'endive (SNE), Fédération du commerce de l'endive

12 – Dom af 9.9.2003, Milk Marque og National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, præmis 57 og 58), og af 19.9.2013, Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou (C-373/11, EU:C:2013:567, præmis 37).

13 – Dom af 9.9.2003, Milk Marque og National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, præmis 81), og af 19.9.2013, Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou (C-373/11, EU:C:2013:567, præmis 39).

(FCE), af, samlet, selskaberne Fraileg og Prim'Santerre, af, samlet, selskaberne France Endive, Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives), Marché de Phalempin, Primacoop, Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema) og Groupe Perle du Nord samt af den spanske, den franske og den italienske regering og Kommissionen.

33. Der blev afholdt retsmøde den 31. januar 2017 med deltagelse af Direktøren for Konkurrencemyndigheden, Cerafel, Celfnord, APEF, SNE, FCE, selskaberne Fraileg og Prim'Santerre, selskaberne France Endive, CAP'Endives, Marché de Phalempin, Primacoop, Sipema og Groupe Perle du Nord samt den franske og den spanske regering og Kommissionen.

Bedømmelse

34. For at kunne behandle den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse vil jeg indledningsvis gennemgå de generelle principper, der gælder for forholdet mellem konkurrencereglerne og reglerne for landbrugspolitikken.

Indledende betragtninger om forholdet mellem reglerne for landbrugspolitikken og konkurrencereglerne

35. Da de formål, der forfølges med landbrugspolitikken, ikke nødvendigvis er de samme som dem, der tilsigtes med konkurrencepolitikken, og der derfor kan opstå konflikter ved gennemførelsen af disse politikker [14], skal artikel 42 TEUF, hvis indhold i det væsentlige svarer til EF-traktatens artikel 36, og hvoraf det fremgår, at landbrugspolitikken har forrang for de konkurrencepolitiske mål i traktaten, betragtes som en generel afgrænsningsregel.

36. Det bestemmes således i denne artikel, at konkurrencereglerne kun finder anvendelse på produktionen af og handelen med landbrugsvarer, i det omfang dette er besluttet i den afledte ret, samt under hensyntagen til den i artikel 39 TEUF angivne målsætning. I artikel 39, stk. 1, TEUF angives de økonomiske og sociale mål, der forfølges med landbrugspolitikken, nemlig at forøge produktiviteten og herigennem sikre landbrugsbefolkningen en rimelig levestandard, at stabilisere markederne og herigennem sikre forsyningerne samt at sikre forbrugerne rimelige priser på landbrugsvarer.

37. Det er således reelt Rådet for Den Europæiske Union, der skal afgøre, om og i hvilket omfang EU's konkurrenceregler finder anvendelse i landbrugssektoren, og samtidig sørge for, at denne anvendelse ikke bringer virkeliggørelsen af målsætningerne for den fælles landbrugspolitik i fare.

38. Sådan har det været, siden forordning nr. 26 blev vedtaget i 1962. Det fremgår af artikel 1 heri, at traktatens konkurrencebestemmelser finder anvendelse på de aftaler, vedtagelser og former for praksis, som vedrører produktionen af og handelen med de i traktatens bilag II anførte varer (heriblandt frugt og grøntsager, dvs. også julesalat). Denne bestemmelse er i tidens løb blevet erstattet af identiske eller lignende bestemmelser. I det tidsrum, der er omhandlet i hovedsagen, drejer det sig om bestemmelserne i artikel 1 og 2 i forordning nr. 1184/2006 samt i artikel 175 og 176 i forordning nr. 1234/2007.

39. Det fremgår imidlertid af disse bestemmelser, at konkurrencereglerne i princippet finder anvendelse. I henhold til artikel 2 i forordning nr. 1184/2006 (der i det væsentlige gentages i artikel 176 i forordning nr. 1234/2007) er alene de i artikel 101 TEUF omhandlede aftaler, vedtagelser og former for praksis, som vedrører produktionen af og handelen med de i traktatens bilag 1 anførte

14 – Jf. herved dom af 29.10.1980, Maizena mod Rådet (139/79, EU:C:1980:250, præmis 23).

landbrugsvarer, der udgør en integrerende del af en fælles markedsordning, eller som er nødvendige for at nå målene for den fælles landbrugspolitik, undtaget fra disse regler. Jeg vil i det følgende vende tilbage til de generelle undtagelser, der er fastsat i de nævnte gældende bestemmelser (dvs. artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 26 og de tilsvarende bestemmelser, der er vedtaget efterfølgende).

40. Det følger heraf, at landbrugssektoren og navnlig de fælles markedsordninger ikke kan betragtes som et »område uden konkurrence« [15]. Domstolen har således udtalt, at artikel 42 TEUF fastslår princippet om, at de europæiske konkurrenceregler kan finde anvendelse inden for landbrugssektoren, og at opretholdelse af en effektiv konkurrence på markederne for landbrugsprodukter er en af målsætningerne med den fælles landbrugspolitik [16].

41. Det skal herved fremhæves, at den virksomhed, der udøves af landmænd, selv om den på sin vis er speciel og genstand for en meget detaljeret regulering, har karakter af økonomisk virksomhed og dermed falder ind under anvendelsesområdet for de konkurrenceregler, der er fastsat i EUF-traktaten [17].

42. Selv om de fælles markedsordninger for landbrugsprodukter ikke udgør »områder uden konkurrence«, anerkender artikel 42 TEUF dog stadig landbrugspolitikkens forrang i forhold til traktatens formål på konkurrenceområdet [18].

43. Det følger således af artikel 42 TEUF – hvoraf det både fremgår, at den fælles landbrugspolitik har forrang for konkurrencepolitikken, og at Rådet kan beslutte, i hvilket omfang konkurrencereglerne skal anvendes på konkurrenceområdet – at visse former for adfærd hos aktører på landbrugsmarkederne *umiddelbart kan falde uden for* konkurrencereglerne og navnlig reglerne om konkurrencebegrænsende karteller. Denne udelukkelse skal imidlertid være underlagt faste rammer, hvilket fremgår af den afledte ret, som der henvises til i den primære ret. Det handler derfor i bund og grund om at finde den rette balance mellem bestræbelserne på at nå målene for landbrugspolitikken og behovet for at opretholde en effektiv konkurrence på landbrugsmarkederne.

44. Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse bør undersøges med afsæt i disse betragtninger.

Det første spørgsmål

45. Med det første spørgsmål har den forelæggende ret anmodet Domstolen om at oplyse, om aftaler, vedtagelser eller former for praksis inden for producentorganisationer, sammenslutninger af producentorganisationer og faglige organisationer, som ikke henhører under de »generelle undtagelser«, der er fastsat i den relevante lovgivning, og »som ville kunne kvalificeres som konkurrencebegrænsende i forhold til artikel 101 TEUF«, kan falde uden for kartelforbuddet i denne artikel alene på grund af det forhold, at de kan henføres til de opgaver, der er overdraget til disse organisationer inden for rammerne af den fælles markedsordning.

15 – Dom af 9.9.2003, Milk Marque og National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, præmis 61), og kendelse af 22.3.2010, SPM mod Rådet og Kommissionen (C-39/09 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2010:157, præmis 47).

16 – Dom af 9.9.2003, Milk Marque og National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, præmis 57 og 58), og af 19.9.2013, Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou (C-373/11, EU:C:2013:567, præmis 37).

17 – Jf. dom af 13.12.2006, FNCBV m.fl. mod Kommissionen (T-217/03 og T-245/03, EU:T:2006:391, præmis 52, 53 og 86).

18 – Dom af 9.9.2003, Milk Marque og National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, præmis 81), og af 19.9.2013, Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou (C-373/11, EU:C:2013:567, præmis 39).

46. Jeg vil først forklare, hvorfor den forelæggende rets spørgsmål bør omformuleres, således at det ønskes afgjort, i hvilke tilfælde der kan ske udelukkelse – og ikke indirekte »undtagelse« – fra anvendelsen af konkurrencereglerne i forbindelse med de fælles markedsordninger, hvilket først og fremmest skyldes, at landbrugspolitikken skal have forrang, og dernæst gennemgå de betingelser, der skal være opfyldt, for at den påtalte adfærd kan falde uden for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF.

Muligheden for at godtage visse former for adfærd, som klart kan henføres til de opgaver, der er overdraget til aktørerne i de fælles markedsordninger: udelukkelse snarere end indirekte undtagelse fra anvendelsesområdet for artikel 101 TEUF

47. Det første spørgsmål, som den forelæggende ret har formuleret, hviler på en forudsætning om, at den pågældende adfærd som udgangspunkt er konkurrencebegrænsende.

48. Efter min opfattelse er denne forudsætning imidlertid er forkert.

49. Uafhængigt af undersøgelsen af de pågældende foranstaltningers faktiske eller potentielle virkninger skal en hemmelig adfærd således altid undersøges i lyset af den faktiske og retlige sammenhæng, som den indgår i, for at det kan konkluderes, at den har et konkurrencebegrænsende formål. I forbindelse med vurderingen af den nævnte sammenhæng skal arten af de produkter eller tjenesteydelser, der er tale om, samt hvorledes de pågældende markeder er opbygget og reelt fungerer, tages i betragtning [19].

50. Når en hemmelig adfærd finder sted på et område, hvor der ikke hersker konkurrence, bl.a. fordi denne adfærd kan henføres direkte til udførelsen af de opgaver, der er overdraget aktørerne i de fælles markedsordninger i henhold til den gældende lovgivning, er der ikke længere tale om en konkurrencebegrænsende adfærd, som artikel 101, stk. 1, TEUF finder anvendelse på. Som Domstolen har præciseret, skal de nationale konkurrencemyndigheder lægge størst vægt på reglerne om de fælles markedsordninger, når de vurderer, om adfærden hos producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer er konkurrencebegrænsende [20].

51. Dette peger efter min opfattelse i retning af, at der snarere end en *undtagelse* (eller fritagelse afhængig af den valgte terminologi) fra konkurrencerettens anvendelsesområde er tale om en *udelukkelse* fra dette anvendelsesområde, som skyldes behovet for at løse de opgaver, der er overdraget nøgleaktørerne i de fælles markedsordninger. Såfremt – og kun såfremt – det findes godtgjort, at den praksis, der er anvendt inden for rammerne af en fælles markedsordning, reelt er strengt nødvendig for at udføre disse opgaver, skal det således umiddelbart udelukkes, at konkurrencereglerne og navnlig reglerne om konkurrencebegrænsende karteller finder anvendelse. I modsætning til, hvad visse intervenienter har gjort gældende, kan den omhandlede adfærd derfor ikke uden videre anses for at være »konkurrencebegrænsende«, blot fordi den ikke finder sted på et område, hvor der hersker konkurrence.

52. Denne præcisering af terminologien er ikke uvigtig. Den har tværtimod store konsekvenser for, hvilken metode der benyttes ved undersøgelsen af de foranstaltninger, der træffes af aktørerne i de fælles markedsordninger, og for bevisbyrden for så vidt angår disse foranstaltningers potentielt konkurrencebegrænsende karakter.

19 – Jf. bl.a. dom af 11.9.2014, CB mod Kommissionen (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, præmis 53 og den deri nævnte retspraksis).

20 – Jf. i denne retning bl.a. dom af 9.9.2003, Milk Marque og National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, præmis 94).

53. Det er således almindeligt anerkendt, at det tilkommer den myndighed, der er ansvarlig for at forfølge virksomheders konkurrencebegrænsende adfærd, både at fastslå, at de påtalte foranstaltninger faktisk henhører under konkurrencereglernes anvendelsesområde, og at påvise, at de har konkurrencebegrænsende virkninger.

54. Hvis det gøres gældende, at disse foranstaltninger som udgangspunkt er konkurrencebegrænsende, uden at det undersøges nærmere, hvordan de er udformet og iværksat, bliver det imidlertid særdeles vanskeligt for de pågældende økonomiske enheder at påvise, at denne adfærd er tæt forbundet med udførelsen af de opgaver, som de er blevet overdraget inden for rammerne af den fælles markedsordning, dvs. på et »område uden konkurrence«. Enhederne kan i så fald kun påvise, at den nævnte adfærd skal undtages fra konkurrencereglernes anvendelsesområde som følge af de særlige omstændigheder, der gør sig gældende for dens udformning. Dette svarer til at kræve, at disse enheder vælger en tilgang, som svarer til den, der er nødvendig for at opnå en »generel« undtagelse, eller den, der er nødvendig for at anmode om en fritagelse i henhold til artikel 101, stk. 3, TEUF.

55. I det foreliggende tilfælde skal det derfor ikke afgøres, om der kan ses bort fra artikel 101, stk. 1, TEUF, selv om denne bestemmelse finder anvendelse på den omtvistede adfærd. Det skal vurderes, om denne bestemmelse faktisk finder anvendelse.

56. Uanset om den påtalte adfærd er konkurrencebegrænsende eller ej, fokuserer den forelagte problematik således på udelukkelse fra anvendelsesområdet for artikel 101 TEUF og ikke på spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en undtagelse, hvor denne bestemmelse ikke finder anvendelse.

57. Efter denne præcisering mener jeg således, at det reelt ønskes oplyst, om virksomhederne kan udvise en adfærd, som ikke er omfattet af de generelle undtagelser, men på grund af deres betydning for den effektive funktion af en fælles markedsordning under landbrugspolitikken alligevel kan falde uden for anvendelsesområdet for artikel 101 TEUF, og hvilke betingelser den påtalte praksis i givet fald skal opfylde.

58. Jeg mener af de nedenfor anførte grunde, at dette spørgsmål må besvares bekræftende.

Behovet for at anerkende, at visse foranstaltninger, som er absolut nødvendige for at udføre de opgaver, der er overdraget producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, kan falde uden for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF

– Et behov, der udspringer af reglerne for den fælles markedsordning

59. Hvad angår de undtagelser, som EU-lovgiver udtrykkeligt har fastsat, er der for så vidt angår tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen og i henhold til den relevante lovgivning [21] fastsat tre generelle undtagelser, hvor kartelreglerne ikke gælder, og de indrømmes kun, hvis Kommissionen har truffet en beslutning derom [22]. Kommissionen har faktisk ikke tilladt sådanne undtagelser særlig ofte [23], og Domstolen har flere gange fastslået, at de skal fortolkes strengt [24].

21 – Jf. artikel 2 i forordning nr. 1184/2006 og efterfølgende artikel 175 og 176a i forordning nr. 1234/2007.

22 – Siden ikrafttrædelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17.12.2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter (EUT 2013, L 347, s. 671), der ikke finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i sagen, er der indrømmet to »generelle« undtagelser, og det er ikke længere nødvendigt, at Kommissionen træffer en forudgående beslutning (ordning med lovfæstet undtagelse) (jf. artikel 209, stk. 2, i forordning nr. 1308/2013).

23 – Jeg tror kun, at det er sket i ét tilfælde, hvor Den Franske Republik havde anmodet om en sådan tilladelse inden for kartoffelsektoren (jf. Kommissionens beslutning 88/109/EØF af 18.12.1987 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31 735 – Nye kartofler)) (EFT 1988, L 59, s. 25).

24 – Jf. bl.a. dom af 12.12.1995, Oude Luttikhuis m.fl. (C-399/93, EU:C:1995:434, præmis 23).

60. Den første undtagelse vedrører aftaler, vedtagelser og former for praksis, som udgør en integrerende del af en *national markedsordning*. Denne undtagelse har fået et mere begrænset omfang, efter at næsten alle landbrugsprodukter blev omfattet af en sektorspecifik fælles markedsordning og dernæst af forordning nr. 1234/2007, der indførte fusionsmarkedsordningen [25].

61. Den anden generelle undtagelse vedrører tilfælde, hvor Kommissionen har måttet konstatere, at visse konkurrencebegrænsende aftaler, vedtagelser og former for praksis er nødvendige for at nå de *mål* for den fælles landbrugspolitik, der er angivet i artikel 39 TEUF. Denne undtagelse fortolkes indskrænkende af Domstolen, da det kræves, at den pågældende adfærd bidrager til at nå *alle* disse mål, eller at der i hvert fald er taget hensyn til alle disse mål [26].

62. Den tredje undtagelse gælder endelig for aftaler, vedtagelser og former for praksis, som begrænser konkurrencen mellem landmænd, landbrugssammenslutninger eller sammenslutninger af landbrugssammenslutninger, der henhører under en enkelt medlemsstat, i det omfang, hvori de – ud over forpligtelsen til at holde en bestemt pris – angår produktion eller salg af landbrugsvarer eller benyttelse af fælles anlæg til oplagring, behandling eller forædling af landbrugsprodukter, medmindre Kommissionen fastslår, at konkurrence således er udelukket, eller at målsætningerne for den fælles landbrugspolitik er bragt i fare [27].

63. Som den forelæggende ret har nævnt, er disse generelle undtagelser således ikke omhandlet i den foreliggende sag [28], og jeg vil ikke tage stilling til, om de i givet fald kunne påberåbes af de enheder, der er indstævnt i hovedsagen. Som det fremgår af ovenstående præciseringer og af den omstændighed, at Kommissionen ikke har truffet nogen beslutning derom – hvilket som nævnt var nødvendigt på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen – er det under alle omstændigheder indlysende, at ingen af disse undtagelser finder anvendelse i det foreliggende tilfælde.

64. For at kunne svare på det omformulerede første spørgsmål (jf. punkt 57 ovenfor) skal det imidlertid afgøres, om der kan forekomme mere indirekte undtagelser fra anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF som følge af landbrugspolitikkens karakter og navnlig de specifikke opgaver, der er overdraget producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer i den afledte ret, som er vedtaget med hjemmel i artikel 42 TEUF.

65. Det skal herved påpeges, at det ligger fast, at de mål for landbrugspolitikken, der er angivet i artikel 39 TEUF, går forud for de konkurrencepolitiske mål. Det skal fremhæves, at artikel 38, stk. 2, TEUF i lighed med de tilsvarende forudgående traktatbestemmelser tillægger de bestemmelser, der er vedtaget specifikt inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik [29], forrang, uden at der sondres mellem bestemmelserne i den pågældende lovgivning. Ifølge artikel 40 TEUF kan den fælles markedsordning, der er oprettet for at nå de landbrugspolitiske mål, »omfatte alle foranstaltninger,

25 – Julesalat har været omfattet af en fælles markedsordning siden vedtagelsen af Rådets forordning (EØF) nr. 1035/72 af 18.5.1972 om den fælles markedsordning for frugt og grønsager (EFT 1972 II, s. 423).

26 – Jf. bl.a. dom af 15.5.1975, Nederlandse Vereniging voor de fruit en groentenimporthandel og Frubo mod Kommissionen (71/74, EU:C:1975:61, præmis 24-26), af 12.12.1995, Oude Luttikhuis m.fl. (C-399/93, EU:C:1995:434, præmis 25), og af 30.3.2000, VBA mod Florimex m.fl. (C-265/97 P, EU:C:2000:170, præmis 94). Jf. også dom af 14.5.1997, Florimex og VGB mod Kommissionen (T-70/92 og T-71/92, EU:T:1997:69, præmis 153), og af 13.12.2006, FNCBV m.fl. mod Kommissionen (T-217/03 og T-245/03, EU:T:2006:391, præmis 199).

27 – Jf. vedrørende denne undtagelses selvstændige og specifikke karakter bl.a. dom af 12.12.1995, Dijkstra m.fl. (C-319/93, C-40/94 og C-224/94, EU:C:1995:433, præmis 20).

28 – Såvel den forelæggende ret som de indstævnte i den verserende sag ved Cour de cassation (kassationsdomstolen) synes at mene, at de generelle undtagelser ikke finder anvendelse.

29 – Dom af 26.6.1979, McCarren (177/78, EU:C:1979:164, præmis 9), af 16.1.2003, Hammarsten (C-462/01, EU:C:2003:33, præmis 26), og af 26.5.2005, Kuipers (C-283/03, EU:C:2005:314, præmis 32).

der er nødvendige for at nå [disse] mål, især prisregulering«. Som Domstolen ved flere lejligheder har fastslået, betyder dette, at medlemsstaternes myndigheder ikke må træffe foranstaltninger, der kan skade en fælles markedsordning. Den har bl.a. fastslået, at de foranstaltninger, der træffes af konkurrencemyndighederne, ikke må hindre en markedsordnings mekanismer i at fungere [30].

66. Det følger således af den ordning, som traktaternes ophavsmænd indførte, at en foranstaltning kan falde uden for konkurrencereglernes anvendelsesområde, når denne foranstaltning er nødvendig for, at producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer kan varetage en eller flere opgaver, som de er blevet overdraget.

67. Denne konklusion vinder tydelig genklang i artikel 175 i forordning nr. 1234/2007, som er trådt i stedet for artikel 1 i forordning nr. 26 og artikel 1a i forordning nr. 1184/2006, og hvorefter konkurrencereglerne finder anvendelse, »[m]edmindre andet er bestemt i [den nævnte] forordning«. Dette gælder navnlig for forordningerne om de fælles markedsordninger, hvori der er fastsat visse opgaver og visse metoder for intervention på landbrugsmarkederne. I disse forordninger pålægges de enheder, der er aktive på området for produktion og afsætning af landbrugsprodukter, dvs. producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, specifikke hverv og opgaver, som kan foranledige dem til at tage visse former for koordinering i brug.

68. Det skal herved fremhæves, at det er hensigten, at den fælles markedsordning skal omfatte medlemsstaternes samlede produktion og afsætning af landbrugsprodukter. Den er en vigtig mekanisme til at nå de landbrugspolitiske mål, der angives i traktaten, og navnlig til at stabilisere landbrugsmarkederne og opretholde en rimelig levestandard for landbrugsbefolkningen.

69. Den fælles markedsordnings interne dimension består således af en række foranstaltninger, som skal højde for det særegne landbrugsmarked, der både kendetegnes ved en stigende koncentration af efterspørgslen og ved et meget spredt udbud.

70. I en situation, hvor det ifølge syvende betragtning til forordning nr. 2200/96 »mere end nogen sinde [er] en økonomisk nødvendighed, at udbuddet koncentreres […] for at styrke producenternes markedsposition«, fremgår det af bestemmelserne om den fælles markedsordning for frugt og grøntsager, at producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer kan spille en betydelig rolle ved bl.a. at koncentrere udbuddet og stabilisere priserne [31], dvs. som nøgleaktører i denne markedsordning. I denne retning præciseres det i denne betragtning, at »[p]roducentorganisationerne udgør grundelementet i den fælles markedsordning, idet de varetager en decentraliseret forvaltning af ordningen« [32].

71. Når Rådet har foreskrevet visse samordningsforanstaltninger i forordningerne om de fælles markedsordninger og gennemførelsesforordningerne hertil, udelukker dette således, at konkurrencereglerne og navnlig forbuddet mod konkurrencebegrænsende karteller i artikel 101, stk. 1, TEUF finder anvendelse. Det er med andre ord indlysende, at aftaler, vedtagelser og samordnet praksis inden for producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, der overholder disse forordninger, falder uden for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF.

30 – Dom af 9.9.2003, Milk Marque og National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429, præmis 94 og deri nævnte retspraksis), og af 1.10.2009, Compañía Española de Comercialización de Aceite (C-505/07, EU:C:2009:591, præmis 55).

31 – Jf. herved også 131. betragtning til forordning nr. 1308/2013, der er trådt i stedet for forordning nr. 1234/2007.

32 – En generel beskrivelse af producentorganisationernes stilling i forbindelse med landbrugspolitikken kan ses i mit forslag til afgørelse Fruition Po (C-500/11, EU:C:2013:259, navnlig punkt 24-31).

72. For at kunne svare på det første præjudicielle spørgsmål, der er stillet i den foreliggende sag, er det derfor nødvendigt at undersøge, hvilken rolle producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer er blevet tildelt i henhold til den relevante lovgivning i deres egenskab af nøgleaktører i de fælles markedsordninger og navnlig i den fælles markedsordning for frugt og grøntsager.

– Et behov, der navnlig er begrundet i den rolle, som producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer er blevet tildelt inden rammerne af de fælles markedsordninger

73. Med hensyn til producentorganisationer [33] opfylder de et tvingende behov for at styrke producenternes markedsposition, og de defineres som juridiske personer, der er oprettet på frivilligt grundlag på initiativ af producenter og navnlig med henblik på at forfølge visse mål. Disse producenter ønsker som regel at forene deres kræfter for at genskabe balancen i deres forretningsforbindelser med erhvervsdrivende i de efterfølgende led i forsyningskæden og navnlig at styrke deres forhandlingsposition i forbindelse med salget af deres produkter. Producentorganisationerne samles på grundlag af et driftsprogram. Sammenslutninger af producenter, som bl.a. godtgør, at de repræsenterer et mindste antal producenter og en vis mængde af den markedsegnede produktion, anerkendes som producentorganisationer (jf. artikel 15-23 i forordning nr. 2200/96).

74. Producentorganisationerne er oprettet med et bestemt mål, som er fastsat i lovgivningen [34]. Formålet med at oprette en producentorganisation er bl.a. at sikre planlægning af produktionen og tilpasning til efterspørgslen, at fremme koncentrationen af udbuddet og markedsføringen af medlemmernes produktion og at reducere produktionsomkostningerne og regulere produktionspriserne [35].

75. For at virkeliggøre disse mål skal producentorganisationen have mulighed for at kontrollere salgsbetingelserne og navnlig salgspriserne for de tilsluttede producenters produkter. Producenterne forpligter sig til at anvende visse regler, der fastsættes af producentorganisationen, kun at være medlem af én enkelt producentorganisation og at afsætte hele deres produktion gennem den producentorganisation, som de er tilsluttet [36]. Det bør også nævnes, at der for hver sektor er fastsat tærskler baseret på antallet af producenter eller på værdien af den markedsførte produktion, som producentorganisationen er nødt til at nå op på for at blive anerkendt.

76. Producentorganisationer kan desuden – igen i henhold til den relevante lovgivning – forenes i sammenslutninger af producentorganisationer [37] eller faglige organisationer [38].

77. Det fremgår af artikel 125c i forordning nr. 1234/2007, at sammenslutninger af producentorganisationer også skal udføre de pågældende opgaver [39].

33 – Jf. bl.a. 7. og 16. betragtning til og artikel 11-18 i forordning nr. 2200/96, artikel 3 og 4 i forordning nr. 1182/2007 samt artikel 122 i forordning nr. 1234/2007.

34 – Jf. bl.a. artikel 11, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2200/96 og artikel 122, stk. 1, litra c), i forordning nr. 1234/2007 – der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i sagen – som svarer til artikel 13 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 335/72 af 16.2.1972 om fastsættelse af eksportrestitutioner for hvidt sukker og råsukker i uforarbejdet stand (EFT 1972, L 42, s. 8).

35 – Jf. artikel 11, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2200/96, hvis indhold er gengivet i artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1182/2007 og i artikel 122, stk. 1, i forordning nr. 1234/2007.

36 – Jf. bl.a. artikel 11, stk. 1, litra c), i forordning nr. 2200/96.

37 – Jf. artikel 16 i forordning nr. 2200/96, artikel 5 i forordning nr. 1182/2007 og artikel 125c i forordning nr. 1234/2007.

38 – Jf. artikel 19-21 i forordning nr. 2200/96, artikel 20 og 21 i forordning nr. 1182/2007 og artikel 123 i forordning nr. 1234/2007.

39 – Ifølge denne bestemmelse, der blev indsat ved forordning nr. 361/2008, kan medlemsstaterne efter anmodning anerkende en sammenslutning af producentorganisationer, hvis medlemsstaterne finder, at sammenslutningen reelt kan udføre disse aktiviteter, og sammenslutningen ikke indtager en dominerende stilling på et bestemt marked, medmindre det er nødvendigt for at nå målene for den fælles landbrugspolitik.

78. Det fremgår af den gældende lovgivning, at disse aktører har til formål i) at sikre planlægning af produktionen og tilpasning til efterspørgslen, navnlig hvad angår mængde og kvalitet, ii) at fremme koncentrationen af udbuddet og markedsføringen af medlemmernes produktion, iii) at reducere produktionsomkostningerne og regulere produktionspriserne og iv) at fremme dyrkningsformer, produktionsmetoder og affaldshåndteringer, der er miljøvenlige, navnlig hvad angår beskyttelse af kvaliteten af vand, jord og landskab og bevarelse og/eller fremme af biologisk mangfoldighed [40].

79. For at udføre disse opgaver på en effektiv måde kan både producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer derfor for det første indgå i direkte forhandlinger med indkøbsforeninger om salgsbetingelser for alle deres medlemmers produkter.

80. De kan for det andet være foranlediget til at træffe foranstaltninger for at kontrollere, hvilke mængder der bringes i omsætning.

81. Det fremgik i denne forbindelse udtrykkeligt af den europæiske lovgivning, at producentorganisationerne kunne iværksætte *tilbagekøb*, dvs. beslutte, at visse produktmængder ikke skulle udbydes til salg i visse perioder, som de fandt hensigtsmæssige. I den periode, hvor forordning nr. 2200/96 var gældende, dvs. indtil 2007, blev disse foranstaltninger betragtet som interventionsforanstaltninger iværksat af producentorganisationer, og de kunne derfor finde anvendelse på både medlemmer og ikke-medlemmer, forudsat at den pågældende producentorganisation blev anset for at være repræsentativ [41]. Forvaltningen af tilbagekøbsordningen, der sker ved hjælp af en driftsfond og et driftsprogram [42], kræver således en vis kontrol med producentorganisationerne og sammenslutningerne af producentorganisationer, da disse har bemyndigelse til at udarbejde regler, som den pågældende medlemsstat kan gøre bindende for alle producenter i et bestemt økonomisk område. Tilbagekøbsordningen blev ændret væsentligt ved forordning nr. 1234/2007, hvori disse foranstaltninger ikke længere anses for at være en del af driftsprogrammerne til kriseforebyggelse og -styring [43].

82. Producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer har ikke kun beføjelse til at foretage tilbagekøb, men også til at *planlægge produktionen* for at tilpasse den efter efterspørgslen i overensstemmelse med de mål, der er fastsat i den relevante lovgivning [44].

83. Det følger af alle disse bestemmelser, at producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer uvægerligt vil spille en afgørende rolle ved at centralisere afsætningen af deres medlemmers produkter. *Der er reelt tale om fora for kollektive drøftelser*.

84. Af hensyn til varetagelsen af disse organisationers og sammenslutningers opgaver er nogle af de foranstaltninger, som de træffer, og som er strengt nødvendige for at udføre disse opgaver, nødt til at falde uden for konkurrencerettens anvendelsesområde, da bestemmelserne vedrørende den fælles markedsordning ellers ikke ville have nogen effektiv virkning. For at disse aktører kan løse de opgaver, som EU-lovgiver har overdraget til dem inden for rammerne af den fælles markedsordning, tvinges de til at iværksætte visse former for koordinering og samordning, der strider mod markedslovene og derfor ikke er forenelige med idéen om konkurrence.

40 – Artikel 11, stk. 1, i forordning nr. 2200/96, artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1182/2007 og artikel 122, stk. 1, litra c), i forordning nr. 1234/2007 [fremme af dyrkningsformer, produktionsmetoder og affaldshåndteringer, der er miljøvenlige, navnlig hvad angår beskyttelse af kvaliteten af vand, jord og landskab og bevarelse og/eller fremme af biologisk mangfoldighed er ikke længere nævnt i artikel 122, stk. 1, litra c), men gengives delvis i artikel 125b, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1234/2007].

41 – Jf. bl.a. 16. og 18. betragtning til samt artikel 23 og 24 i forordning nr. 2200/96.

42 – Artikel 15-18 i forordning nr. 2200/96.

43 – Jf. artikel 103c, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1234/2007.

44 – Jf. artikel 9, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1182/2007, artikel 15, stk. 2, litra a), og artikel 3 i forordning nr. 2200/96 samt artikel 103c, litra a), i forordning nr. 1234/2007.

85. Forfølgelsen af disse mål indebærer således uvægerligt, hvilket Retten også har fremhævet [45], at den pågældende producentorganisation rent faktisk har mulighed for at kontrollere salgsbetingelserne og navnlig salgspriserne. Det er netop denne kontrol, som de tilsluttede producenter forpligter sig til at sikre ved at udvise disciplin i overensstemmelse med artikel 11, stk. 1, litra c), i forordning nr. 2200/96.

86. Det betyder imidlertid ikke, at producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, som ikke har med de samme produkter at gøre, har beføjelse til at træffe fælles aftaler om prisfastsættelse. Det bør heller ikke betyde, at foranstaltninger, der træffes inden for enheder eller organisationer, hvis medlemmer ikke har betroet dem at afsætte deres produkter, falder uden for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF. Dette aspekt vil jeg vende tilbage til i det følgende.

87. Ud over de nævnte generelle undtagelser kan den praksis, som disse aktører anvender – hvis de reguleringsmekanismer, der er indført ved forordningerne om de fælles markedsordninger skal have en virkning – i en vis udstrækning også falde uden for anvendelsesområdet for konkurrencereglerne og navnlig for artikel 101, stk. 1, TEUF.

88. Det handler ikke om en »specifik« undtagelse, men om at drage alle konsekvenser af den landbrugsundtagelse, der er fastsat i traktaterne.

89. Men er den omstændighed, at foranstaltninger, der er truffet af producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, i større eller mindre omfang bidrager til at løse de opgaver, som de er blevet overdraget i forordningerne om den fælles markedsordning, tilstrækkelig til, at de kan falde uden for konkurrencerettens anvendelsesområde, sådan som visse intervenienter har gjort gældende?

90. Det mener jeg ikke.

91. Som jeg vil forklare i det følgende, er det kun de former for praksis, som er forbundet med opgaver, der specifikt er overdraget til producentorganisationer, sammenslutninger af producentorganisationer og faglige organisationer med ansvar for afsætning af de pågældende produkter, der bør falde uden for konkurrencereglernes anvendelsesområde.

– Et behov, der udspringer af den rolle, som producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer med ansvar for afsætning af de pågældende produkter er blevet tildelt

92. Det siger sig selv, at der ikke kan fastsattes udelukkelser fra konkurrencerettens anvendelsesområde for bestemte foranstaltninger, alene fordi de ifølge de omhandlede producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer bidrager til generelle formål såsom nedsættelse af produktionsomkostninger eller regulering af produktionspriser.

93. Som Kommissionen har gjort gældende, bør det overordnet set præciseres, at man, for at den omhandlede praksis kan falde uden for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF, skal sikre sig, at den faktisk er vedtaget på »det rette niveau« og af den »rette enhed«, dvs. af en producentorganisation eller sammenslutning af producentorganisationer, *der reelt er ansvarlig for at forvalte produktionen og afsætningen af det pågældende produkt*.

45 – Jf. dom af 30.9.2009, Frankrig mod Kommissionen (T-432/07, ikke trykt i Sml., EU:T:2009:373, præmis 53-56).

94. Hvis der ses bort fra situationer, hvor de specifikke foranstaltninger, som producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer kan træffe, heriblandt de tidligere nævnte tilbagekøb, defineres præcist i forordningen om den pågældende fælles markedsordning, skal den praksis, som anvendes mellem sådanne organisationer eller sammenslutninger, eller som eventuelt inddrager markedsaktører, der ikke er medlemmer, underlægges konkurrencereglerne.

95. Der må således ikke ske samordning vedrørende priser, producerede mængder og videregivelse af følsomme forretningsoplysninger ved hemmelige aftaler mellem forskellige producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer eller inden for en enhed, som medlemmerne – uanset dens faktiske eller formodede betegnelse – ikke har betroet at afsætte de omhandlede produkter.

96. Dette krav følger efter min opfattelse indirekte, men nødvendigvis af de gældende bestemmelser, hvori disse enheders opgaver med at koncentrere udbuddet og regulere priserne er fastlagt. Samordning mellem forskellige producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer kan kun falde uden for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF, hvis dette er bestemt udtrykkeligt i forordningerne om den pågældende fælles markedsordning.

97. Det fremgår faktisk af artikel 11, stk. 1, litra c), i forordning nr. 2200/96, artikel 3 i forordning nr. 1182/2007 og artikel 122, stk. 1, i forordning nr. 1234/2007, at den rolle, som producentorganisationerne er blevet tildelt, kun vedrører medlemmernes eller de tilsluttede producenters produktion.

98. Retten har i denne forbindelse allerede fastslået [46], at det kun er muligt at fremme koncentrationen af udbuddet som nævnt i artikel 11, stk. 1, litra b), nr. 2), i forordning nr. 2200/96, hvis en væsentlig del af medlemmernes produktion sælges gennem producentorganisationen. De foranstaltninger, der træffes af producentorganisationer og/eller sammenslutninger af producentorganisationer, vil ellers få en meget begrænset indvirkning på markedet og på koncentrationen af udbuddet.

99. Det er imidlertid netop den effektive rolle, som disse enheder vil kunne spille i forbindelse med koncentrationen af udbuddet og i sidste ende stabiliseringen af priserne, der i givet fald kan begrunde, at de indfører former for samordning, som falder uden for konkurrencereglerne og navnlig for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF.

100. Jeg mener derfor, at konkurrenceretten – ud over de interventionsforanstaltninger, der er fastsat udtrykkeligt i forordningen om den fælles markedsordning – ikke kun finder anvendelse på samordning mellem forskellige producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer, men også finder anvendelse på enheder, som kun er ansvarlige for en væsentlig del af deres medlemmers produktion.

101. En praksis, der tages i brug *inden for* en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer, som faktisk er blevet betroet at forvalte produktionen og afsætningen af sine medlemmers produkter, kan således sidestilles med en praksis, der anvendes inden for et selskab eller en koncern, som – på det pågældende marked, og henset til det særegne landbrugsmarked – fremtræder som én og samme økonomiske enhed. En sådan »intern« praksis ligger uden for konkurrencerettens anvendelsesområde. I dette tilfælde har de tilsluttede landbrugere afgivet kontrollen over forhandlingerne om varer og priser i forbindelse med salget af deres produktion.

46 – Jf. dom af 30.9.2009, Frankrig mod Kommissionen (T-432/07, ikke trykt i Sml., EU:T:2009:373, præmis 53-56).

102. Uafhængigt af de mekanismer, der er fastsat udtrykkeligt i den gældende lovgivning, kan en praksis, der anvendes *mellem* producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer, inden for enheder, som ikke er ansvarlige for deres medlemmers afsætning, eller mellem en organisation/sammenslutning og andre former for aktører på det pågældende marked, omvendt ikke falde uden for dette anvendelsesområde, da denne praksis anvendes mellem økonomiske enheder, der formodes at være uafhængige.

103. Selv om det formål om at koncentrere udbuddet, der forfølges med bestemmelserne om den fælles markedsordning, indebærer, at medlemmer af producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer, som faktisk er ansvarlige for afsætningen, kan træffe fælles aftaler, bevirker dette således ikke, at aftaler om produktions- og afsætningsbetingelser, der er indgået mellem forskellige producentorganisationer, sammenslutninger af producentorganisationer eller andre enheder, som måske ikke er anerkendt i den gældende lovgivning, kan udelukkes fra anvendelsesområdet for reglerne om konkurrencebegrænsende karteller. Det legitimerer heller ikke den praksis, bl.a. vedrørende prisfastsættelse, der anvendes inden for en af disse enheder, hvis denne enhed ikke kontrollerer afsætningen af sine medlemmers produkter. Der er i så fald ikke længere tale om koncentration af udbuddet, men om samordning mellem enheder, der stadig konkurrerer med hinanden på slutmarkedet for det pågældende produkt.

104. Det kan umiddelbart være let at omgå dette krav ved at oprette en stor producentorganisation eller sammenslutning af producentorganisationer ved hjælp af en fusion. Det må dog ikke glemmes, at der i princippet tages hensyn til en organisations eller sammenslutnings størrelse ved afgørelsen af, om den skal anerkendes eller fortsat skal anerkendes. Det fremgår således udtrykkeligt af bestemmelserne om den fælles markedsordning, at medlemsstaterne efter anmodning kan anerkende en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer, hvis den bl.a. »ikke indtager en dominerende stilling på et bestemt marked«, medmindre det er nødvendigt for at nå målene for den fælles landbrugspolitik [47].

105. Enhver adfærd eller praksis, som går ud over, hvad der er strengt nødvendigt for, at producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer kan udføre de opgaver, som de er blevet overdraget i forhold til de tilsluttede producenter, kan som følge heraf falde ind under kartelforbuddet i artikel 101, stk. 1, TEUF.

106. Jeg foreslår i betragtning af det ovenfor anførte, at Domstolen besvarer det første præjudicielle spørgsmål med, at aftaler, vedtagelser eller former for praksis inden for producentorganisationer, sammenslutninger af producentorganisationer og faglige organisationer kan, selv om de ikke henhører under nogen af de generelle undtagelser, der blev fastsat først i artikel 2 i forordning nr. 26, siden i artikel 2 i forordning nr. 1184/2006 og endelig i artikel 176 i forordning nr. 1234/2007, falde uden for kartelforbuddet i artikel 101, stk. 1, TEUF, når det er fastslået, at den pågældende adfærd for det første skal eller kan anvendes ved varetagelsen af det hverv, som den producentorganisation, sammenslutning af producentorganisationer eller faglige organisation, der faktisk er ansvarlig for afsætningen af de pågældende produkter, er blevet overdraget, og for det andet er baseret på og overholder bestemmelserne om den pågældende fælles markedsordning.

47 – Jf. vedrørende producentorganisationer artikel 4, stk. 1, litra g), i forordning nr. 1182/2007 og artikel 125b, stk. 1, litra g), i forordning nr. 1234/2007 og vedrørende sammenslutninger af producentorganisationer artikel 5, stk. 1, litra b), i forordning nr. 1182/2007 og artikel 125c, stk. 1, litra b), i forordning nr. 1234/2007.

Det andet spørgsmål

107. Med det andet præjudicielle spørgsmål ønskes det oplyst, om de i hovedsagen omtvistede former for praksis, der vedrører henholdsvis i) kollektiv fastsættelse af en minimumspris, ii) samordning af de mængder, der bringes i omsætning på markedet, og iii) udveksling af følsomme/strategiske oplysninger, kan falde uden for anvendelsesområdet for artikel 101 TEUF, fordi de bl.a. tilsigter at udføre opgaver i form af regulering af produktionspriser og tilpasning af produktionen til efterspørgslen, som er blevet overdraget producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer (jf. artikel 11, stk. 1, i forordning nr. 2200/96, artikel 3 i forordning nr. 1182/2007 og artikel 122, stk. 1, i forordning nr. 1234/2007).

108. Jeg vil indledningsvis påpege, at det forhold, der bl.a. blev nævnt under retsmødet, dvs. at de pågældende aktører traf de pågældende foranstaltninger for at imødegå de vanskeligheder, som producenter af julesalat angiveligt eller reelt var stødt på, navnlig som følge af en vanskelig økonomisk situation, hvor de skulle kæmpe mod store distributører, ikke er afgørende. Domstolen har herved præciseret, at hvis det antages, at det er godtgjort, at parterne i en aftale har handlet uden subjektiv hensigt om at begrænse konkurrencen, men med det formål at afhjælpe virkningerne af en krise i sektoren, er sådanne betragtninger ikke relevante ved anvendelsen af artikel 101, stk. 1, TEUF, men at der i givet fald kan tages hensyn til dette forhold med henblik på at opnå en fritagelse fra det i artikel 101, stk. 3, TEUF fastsatte forbud [48].

109. Uden helt at foregribe undersøgelsen af de faktiske omstændigheder, som det reelt udelukkende tilkommer den nationale ret at foretage, skal det i øvrigt fremhæves, at den praksis, der er omhandlet i den foreliggende sag, ifølge oplysningerne i de sagsakter, der er blevet fremlagt for Domstolen, ikke kun er blevet anvendt inden for en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer, der er ansvarlig for sine medlemmers afsætning, men også i andre sammenhænge. Ifølge de data, som Konkurrencemyndigheden har indsamlet i forbindelse med sine undersøgelser, omfattede den omtvistede praksis ud over ti producentorganisationer og fire sammenslutninger af producentorganisationer også fem ikke-anerkendte sammenslutninger, der ikke er blevet pålagt nogen særlig opgave i henhold til den relevante lovgivning.

110. Jeg vil derfor først komme med en række indledende præciseringer om de foranstaltninger, som de forskellige sammenslutninger og producentorganisationer faktisk kan træffe i forbindelse med prisregulering og tilpasning af produktionen til efterspørgslen.

111. Dernæst vil jeg med udgangspunkt i de retningslinjer, der kan udledes heraf, gennemgå de forskellige former for foranstaltninger, der er omhandlet i hovedsagen, én efter én og for de enkelte foranstaltninger sondre mellem de tilfælde, hvor de vedrører medlemmer af en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer, der er ansvarlig for afsætningen af sine medlemmers produkter (herefter »den interne konstellation«), og de tilfælde, hvor de anvendes inden for enheder, som ganske vist er blevet kvalificeret som en »producentorganisation« eller en »sammenslutning af producentorganisationer«, men ikke er ansvarlige for afsætningen af deres medlemmers produkter, inden for forskellige producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer og/eller sammen med ikke-anerkendte enheder (herefter »den eksterne konstellation«).

48 – Jf. bl.a. dom af 20.11.2008, Beef Industry Development Society og Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643, præmis 19-21).

Indledende betragtninger om foranstaltninger, der kan træffes af producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer i forbindelse med deres opgave med prisregulering og tilpasning til efterspørgslen

112. Den rolle, som producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer er blevet tildelt i forbindelse med prisregulering og tilpasning til efterspørgslen, kan som tidligere nævnt foranledige dem til at iværksætte visse former for udveksling og samordning med deres medlemmer.

113. Det centrale spørgsmål i den foreliggende sag er, om en sådan regulerings- og tilpasningsopgave kan resultere i, at der fastsættes en minimumssalgspris for de produkter, der er omfattet af den fælles markedsordning, inden for en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer og i samråd med dennes medlemmer.

114. Det kan jeg slet ikke forestille mig.

115. I en intern konstellation, hvor medlemmerne af en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer faktisk har overdraget denne til opgave at afsætte hele eller næsten hele deres produktion som krævet i bestemmelserne om den fælles markedsordning, må det være absolut nødvendigt, at den pågældende organisation eller sammenslutning aftaler en *enhedspris*, som gælder for hele denne produktion, med distributørerne. Medlemmerne af den pågældende organisation eller sammenslutning tillægger den i en vis forstand status som eneforhandler, bl.a. i forhold til aktører i de efterfølgende led i forsyningskæden. Denne enhedspris, der fastsættes på grundlag af produktionsperioden og det pågældende produkts kvalitet, vil i sagens natur variere.

116. Hvis der fastsættes en sådan enhedspris, fordi det overlades til producentorganisationen eller sammenslutningen af producentorganisationer at afsætte de pågældende produkter, vil det selvfølgelig ikke give nogen mening, at der fastsættes en *minimumspris*, som ikke kan variere, inden for en af disse enheder.

117. Det er således kun muligt at fastsætte minimumspriser i en situation, hvor producenterne af det pågældende produkt stadig har en vis beføjelse til at forhandle om salgsprisen for dette produkt.

118. Som Konkurrencemyndigheden bl.a. har fremhævet, skal den opgave, som producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer er blevet overdraget, og som går ud på »at regulere produktionspriserne« (»stabilising producer prices«), forstås på baggrund af det formål om at stabilisere markederne, der forfølges med den fælles markedsordning, og i lyset af de metoder, der er fastsat udtrykkeligt i den europæiske lovgivning (tilbagekøb og/eller produktionsplaner), og den fastsættelse af minimumspriser, der synes at være omhandlet i hovedsagen, dvs. fastsættelse af priser, der gælder for alle producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer og omfatter alle de omhandlede produkter og næsten hele den nationale produktion, indebærer ikke, at artikel 101, stk. 1, TEUF ikke finder anvendelse.

119. Med hensyn til den eksterne konstellation er producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer ganske vist blevet tildelt vigtige opgaver i henhold til de relevante på hinanden følgende bestemmelser[49], heriblandt at koncentrere udbuddet og regulere produktionspriserne, men selv om disse opgaver er vigtige, er det ikke ensbetydende med, at der kan træffes hemmelige foranstaltninger for at fastsætte priser, som gælder for alle deres medlemmer og alle produkter, der afsættes, over en bred kam.

49 – Jf. artikel 11, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2200/96 og artikel 122 i forordning nr. 1234/2007. Artikel 122, stk. 1, i forordning nr. 1234/2007, som affattet ved forordning nr. 361/2008.

120. Det må konkluderes, at udelukkelsen fra anvendelsesområdet for artikel 101 TEUF ikke kan udvides til at omfatte samordning, der sker mellem forskellige producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer eller inden for ikke-anerkendte enheder eller sammenslutninger.

Gennemgang af de foranstaltninger, der er omhandlet i hovedsagen

– Praksis med kollektiv prisfastsættelse

121. I betragtning heraf finder konkurrenceretten under alle omstændigheder anvendelse på fastsættelse af priser *mellem* producentorganisationer, mellem sammenslutninger af producentorganisationer eller mellem disse og andre enheder, dvs. i den eksterne konstellation. Det skal dog præciseres, at en praksis med prisfastsættelse efter sin karakter generelt betragtes som skadelig for konkurrencevilkårene [50].

122. Denne konklusion gælder også, når en enhed er blevet udpeget som en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer, men dens medlemmer reelt ikke har betroet den at afsætte deres produkter. Dette synes at være tilfældet med de »styrende« sammenslutninger af producentorganisationer [51], der henvises til i hovedsagen.

123. Hvad angår den interne konstellation kan det i forlængelse af det tidligere nævnte anføres, at der ikke er nogen grund til at fastsætte minimumspriser *inden for* en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer, der faktisk er ansvarlig for afsætningen, når der findes en enhedsprisordning for medlemmernes produkter.

124. Der bør for en god ordens skyld mindes om, at ifølge opbygningen af det system, der bl.a. er indført i henhold til fusionsmarkedsordningen, er stabiliseringen/reguleringen af priserne nødt til at ske ved hjælp af de foranstaltninger, som er fastsat udtrykkeligt i bestemmelserne om den fælles markedsordning, og som har til formål at regulere de produktmængder, der bringes i omsætning på det pågældende marked, dvs. tilbagekøb og produktionsplaner, der kan iværksættes inden for producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer.

125. Opgaven med at stabilisere/regulere priserne kan f.eks. udmøntes i, at den pågældende producentorganisation eller sammenslutning af producentorganisationer udsender data, som beskriver markedsudviklingen, men må under ingen omstændigheder resultere i en vejledende prisliste. Denne opgave kan også føre til, at de pågældende producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer udsender visse anbefalinger for at påvirke de produktmængder, der bringes i omsætning på markedet.

126. Jeg mener i denne forbindelse ikke, at en praksis med fastsættelse af minimumspriser mellem producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer kan begrundes i de såkaldte tilbagekøbspriser, som i teorien kunne anvendes, før fusionsmarkedsordningen blev indført ved forordning nr. 1234/2007. Tilbagekøbsprisen defineres som en pris, hvorunder de tilsluttede producenter undlader at udbyde *en vis mængde* af (og ikke alle) de produkter, som er leveret af

50 – Jf. dom af 11.9.2014, CB mod Kommissionen (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, præmis 51).

51 – Kommissionen har som svar på et skriftligt spørgsmål fra Domstolen oplyst, at disse styrende sammenslutninger af producentorganisationer, der er anerkendt i fransk ret, men ikke er nævnt i bestemmelserne om den fælles markedsordning, ikke er ansvarlige for afsætningen af produkterne. De varetager en styrende rolle på nationalt plan i forhold til de forskellige produkter og produktgrupper ved at afpasse udbuddet bedre efter efterspørgslen og ved at optimere kriseforebyggelses- og krisestyringsforanstaltningerne.

medlemmerne, til salg, hvorefter disse medlemmer modtager en godtgørelse. Den resterende produktion hos medlemmerne af producentorganisationen eller sammenslutningen af producentorganisationer er stadig underlagt markedskræfterne og kan altså ikke afsættes til en minimumspris, som disse medlemmer har fastsat på forhånd.

127. En aftale, en vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder eller en samordnet praksis vedrørende priser, der navnlig har til formål at fastsætte en minimumspris, kan derfor i hvert fald ikke umiddelbart falde uden for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF.

128. Jeg mener sammenfattende ikke, at en politik, hvor der fastsættes en minimumspris mellem producenter, kan falde uden for anvendelsesområdet for artikel 101 TEUF, uanset om det sker inden for samme producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer, der er ansvarlig for at afsætte sine medlemmers produktion, eller mellem forskellige producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer.

– Praksis med samordning af de mængder, der bringes i omsætning på markedet

129. Det må erkendes, at en praksis med samordning af de mængder, der bringes i omsætning på markedet, især i en situation, hvor landbrugsproduktionen er meget spredt – hvilket kan føre til ubalance i betragtning af den generelt meget koncentrerede efterspørgsel af de pågældende produkter – kan bidrage til at planlægge produktionen og tilpasse den efter efterspørgslen. Denne praksis kan med tiden bidrage til at stabilisere de pågældende markeder – ved at regulere arten og mængden af de produkter, der udbydes på markedet – men også til at regulere priserne for at bevare en rimelig levestandard for landbrugsbefolkningen.

130. Det fremgår herved af den relevante lovgivning, at producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer kan vedtage regler for at tilpasse den udbudte mængde af et givet produkt til efterspørgslen, dvs. planlægge, hvilken produktmængde der udbydes på et bestemt tidspunkt for at holde salgspriserne på et vist niveau.

131. Indtil fusionsmarkedsordningen blev indført ved forordning nr. 1234/2007, fremgik det også af de gældende bestemmelser på området, at der kunne iværksættes tilbagekøb, som gjorde det muligt at udarbejde konjunkturhandlingsplaner for at styre de mængder, der blev bragt i omsætning. Producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer kunne således beslutte, at en vis mængde af de produkter, der blev leveret af deres medlemmer, ikke skulle udbydes til salg i bestemte perioder.

132. Som jeg har nævnt ovenfor, har forordning nr. 1234/2007 imidlertid begrænset muligheden for at anvende disse tilbagekøb, eftersom de nu kun betragtes som et middel til kriseforebyggelse og -styring, der i modsætning til tidligere principielt ikke længere kan anvendes for alle producenter.

133. I forlængelse af det ovenfor anførte om praksis med prisfastsættelse er det min opfattelse, at samordningen af de mængder, der bringes i omsætning på markedet, uafhængigt af muligheden for at iværksætte tilbagekøb som led i tidligere godkendte konjunkturhandlingsplaner (bl.a. i henhold til artikel 23 i forordning nr. 2200/96)[52] bør vurderes forskelligt afhængig af den påtænkte konstellation.

52 – Dette synes at have været tilfældet i hovedsagen. Det fremgår af hovedsagen, at sammenslutninger af producentorganisationer i årene fra 1998 til 2007 foretog tilbagekøb, hvor producentorganisationer og deres sammenslutninger undlod at udbyde en vis mængde af de produkter, der var leveret af deres medlemmer, til salg i en bestemt periode.

134. I en intern konstellation kan foranstaltninger som dem, der vedtages i forbindelse med produktionsplaner i henhold til den europæiske lovgivning, ligge uden for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF, hvis de faktisk har til formål at regulere produktionen for at stabilisere priserne på de omhandlede produkter.

135. I en ekstern konstellation kan en sådan praksis derimod ikke falde uden for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF. Det skal fremhæves, at det efter fusionsmarkedsordningens indførelse ved forordning nr. 1234/2007 ikke længere er muligt at udvide de tilbagekøb, der iværksættes inden for producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, til at omfatte producenter, som ikke er medlemmer af disse enheder.

136. I det foreliggende tilfælde bestod den påtalte praksis øjensynligt i en samordning baseret på begrænsning af og overordnet kontrol med de mængder, der blev bragt i omsætning, over hele markedet for julesalat. En sådan aftale af nationalt omfang, som indgås mellem en række producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, og som reelt fører til begrænsning af produktionen over længere sigt, falder ikke uden for konkurrencereglernes anvendelsesområde.

– Praksis med udveksling af strategiske oplysninger

137. Der bør i overensstemmelse med den ovennævnte tilgang foretages en sondring mellem en praksis, der følges inden for en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer, og en praksis, der i virkeligheden har til formål at iværksætte en overordnet, national prispolitik for alle producenter, uanset hvilken organisation eller sammenslutning de er tilknyttet.

138. I en intern konstellation må det erkendes, at de opgaver, der er overdraget til producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer inden for rammerne af en fælles markedsordning, nødvendigvis vil føre til udveksling af strategiske oplysninger inden for en sammenslutning af producentorganisationer. Det kan således blive meget vanskeligt for dem at udføre de opgaver, som de er blevet overdraget, dvs. at stabilisere priserne og/eller planlægge produktionen og tilpasse den til efterspørgslen, hvis der ikke fremlægges data om, hvilke sorter der produceres og i hvilke mængder, men også om de mængder, der afsættes eller oplagres.

139. Dette behov anerkendes i artikel 23 i gennemførelsesforordning (EU) nr. 543/2011[53], hvorefter »[m]edlemsstaterne sikrer, at producentorganisationerne råder over det personale, den infrastruktur og det udstyr, der er påkrævet […] for at varetage deres hovedopgaver«, bl.a. med hensyn til »kendskab til medlemmernes produktion« og »indsamling, sortering, oplagring og emballering af medlemmernes produktion«.

140. I en sådan intern konstellation er retsinstansen som følge heraf nødt til at sikre sig, at den påtalte udveksling af oplysninger er forbundet med varetagelsen af de opgaver, der påhviler producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, og at konkurrencereglerne og navnlig artikel 101, stk. 1, TEUF derfor ikke finder anvendelse.

141. I en ekstern konstellation er udvekslingen af oplysninger til gengæld underlagt bestemmelserne i artikel 101, stk. 1, TEUF.

53 – Kommissionens forordning af 7.6.2011 om nærmere bestemmelser for anvendelsen af Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 for så vidt angår frugt og grøntsager og forarbejdede frugter og grøntsager (EUT 2011, L 157, s. 1).

142. I hovedsagen bestod den påtalte udveksling af oplysninger åbenbart i prismeddelelser mellem producentorganisationer, sammenslutninger af producentorganisationer og andre konkurrerende enheder. Jeg ser ingen mulighed for at konkludere, at disse meddelelser kan henføres til de opgaver, som producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer er blevet overdraget inden for rammerne af den fælles markedsordning.

143. Det skal herved påpeges, at udveksling af oplysninger ifølge fast retspraksis kan anses for at have et konkurrencebegrænsende formål, når denne udveksling kan fjerne usikkerheden om de pågældende virksomheders påtænkte adfærd [54].

144. Udveksling af oplysninger kan imidlertid anses for at være forenelig med konkurrencereglerne i visse tilfælde, hvor markedet ikke er særlig koncentreret, oplysningerne er offentligt tilgængelige og aggregerede, og oplysningerne ikke består i prislister og/eller ikke gør det muligt at beregne de erhvervsdrivendes samlede omkostninger.

145. Landbrugsmarkederne, der er af særlig karakter, bl.a. fordi der er indført fælles markedsordninger, kan således begrunde, at der udveksles oplysninger på mere lempelige vilkår end på et mindre reguleret marked.

146. I det foreliggende tilfælde findes det imidlertid ikke godtgjort, at den omtvistede udveksling af oplysninger, hvis egentlige formål efter al sandsynlighed var at aftale priser for de omhandlede produkter, var nødvendig på grund af det pågældende markeds særlige karakter.

147. Det må konkluderes, at artikel 11, stk. 1, i forordning nr. 2200/96, artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1182/2007 og artikel 122, stk. 1, i forordning nr. 1234/2007 – som blandt de målsætninger, der er tillagt producentorganisationerne og deres sammenslutninger, fastsætter målsætningen om at regulere produktionspriserne og målsætningen om at tilpasse produktionen efter efterspørgslen – skal fortolkes således, at den praksis, der vedrører kollektiv fastsættelse af en minimumspris mellem producentorganisationer og/eller sammenslutninger af producentorganisationer, i hvert fald ikke umiddelbart falder uden for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF. Den praksis med udveksling af strategiske oplysninger om minimumspriser, der anvendes af og mellem disse organisationer eller sammenslutninger, falder heller ikke uden for kartelforbuddet i artikel 101, stk. 1, TEUF, alene fordi den kan bidrage til at opfylde de generelle målsætninger, der er tillagt producentorganisationer og deres sammenslutninger. Det påhviler i dette øjemed navnlig den nationale ret at efterprøve, om den omhandlede praksis for det første skal eller kan anvendes ved varetagelsen af det særlige hverv, som den producentorganisation, sammenslutning af producentorganisationer eller faglige organisation, der faktisk er ansvarlig for afsætningen af de pågældende produkter, er blevet overdraget, og for det andet er baseret på og overholder bestemmelserne om den pågældende fælles markedsordning.

148. En praksis som den i hovedsagen omhandlede, som tages i brug mellem forskellige producentorganisationer, sammenslutninger af producentorganisationer og ikke-anerkendte enheder, og som har til formål at fastsætte minimumspriser, aftale priser og udveksle strategiske oplysninger, hører ikke til dem, der umiddelbart kan udelukkes fra anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF.

54 – Jf. bl.a. dom af 28.5.1998, Deere mod Kommissionen (C-7/95 P, EU:C:1998:256, præmis 88).

Forslag til afgørelse

149. Jeg foreslår på grundlag af det ovenfor anførte, at Domstolen besvarer de spørgsmål, som Cour de cassation (kassationsdomstolen, Frankrig) har forelagt, således:

»1) Aftaler, vedtagelser eller former for praksis inden for producentorganisationer, sammenslutninger af producentorganisationer og faglige organisationer kan, selv om de ikke henhører under nogen af de generelle undtagelser, der blev fastsat først i artikel 2 i Rådets forordning nr. 26 af 4. april 1962 om anvendelse af visse konkurrenceregler inden for produktion og handel med landbrugsvarer, siden i artikel 2 i Rådets forordning (EF) nr. 1184/2006 af 24. juli 2006 om anvendelse af visse konkurrenceregler inden for produktion og handel med landbrugsvarer og endelig i artikel 176 i Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 af 22. oktober 2007 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om særlige bestemmelser for visse landbrugsprodukter (fusionsmarkedsordningen), falde uden for kartelforbuddet i artikel 101, stk. 1, TEUF, når det er fastslået, at den pågældende adfærd for det første skal eller kan anvendes ved varetagelsen af det hverv, som den producentorganisation, sammenslutning af producentorganisationer eller faglige organisation, der faktisk er ansvarlig for afsætningen af de pågældende produkter, er blevet overdraget, og for det andet er baseret på og overholder bestemmelserne om den pågældende fælles markedsordning.

2) Artikel 11, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 2200/96 af 28. oktober 1996 om den fælles markedsordning for frugt og grøntsager, artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 1182/2007 af 26. september 2007 om særlige regler for frugt og grøntsager og om ændring af direktiv 2001/112/EF og 2001/113/EF og forordning (EØF) nr. 827/68, (EF) nr. 2200/96, (EF) nr. 2201/96, (EF) nr. 2826/2000, (EF) nr. 1782/2003 og (EF) nr. 318/2006 og ophævelse af forordning (EØF) nr. 2202/96, samt artikel 122, stk. 1, i forordning nr. 1234/2007 – som blandt de målsætninger, der er tillagt producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, fastsætter målsætningen om at regulere produktionspriserne og målsætningen om at tilpasse produktionen efter efterspørgslen – skal fortolkes således, at den praksis, der vedrører kollektiv fastsættelse af en minimumspris, i hvert fald ikke umiddelbart kan falde uden for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF. Den praksis med udveksling af strategiske prisoplysninger, der anvendes af disse organisationer eller sammenslutninger, falder heller ikke uden for kartelforbuddet i artikel 101, stk. 1, TEUF, alene fordi den kan bidrage til at opfylde de generelle målsætninger, der er tillagt producentorganisationer og deres sammenslutninger. Det påhviler i dette øjemed navnlig den nationale ret at efterprøve, om den omhandlede praksis for det første skal eller kan anvendes ved varetagelsen af det særlige hverv, som den producentorganisation eller sammenslutning af producentorganisationer, der faktisk er ansvarlig for afsætningen af de pågældende produkter, er blevet overdraget, og for det andet er baseret på og overholder bestemmelserne om den pågældende fælles markedsordning.

En praksis som den i hovedsagen omhandlede, som tages i brug mellem forskellige producentorganisationer, sammenslutninger af producentorganisationer og ikke-anerkendte enheder, og som har til formål at fastsætte minimumspriser, aftale priser og udveksle strategiske oplysninger, hører ikke til dem, der umiddelbart kan udelukkes fra anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF.«